Lietas Nr. A420652611
Lietas arhīva Nr. A42-02703-14/11

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014. gada 22. septembrī

Administratīvā rajona tiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Inga Putra, tiesneses Marina Romanova un Arlita Zariņa,

piedaloties pieteicējas SIA „City security service" pārstāvim /pers. A/, pieteicējas SIA „KARAVĪRS" pārstāvei /pers. B/, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Iepirkuma uzraudzības biroja pārstāvei Elīnai Vizulei un Rīgas Stradiņa universitātes pārstāvim Dāvim Šleijam,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc SIA „City security service" un SIA „KARAVĪRS" pieteikuma par Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisijas 2011. gada 3. oktobra lēmuma Nr. 4-1.2/11-316 atzīšanu par prettiesisku un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu SIA „City security service" par juridiskās palīdzības sniegšanu 150 LVL.

Aprakstošā daļa

[1] Rīgas Stradiņa universitāte (turpmāk – pasūtītājs) rīkoja iepirkumu „Dežurantu pakalpojumu iepirkums" (identifikācijas numurs RSU-2011-28-BD/20000) (turpmāk – iepirkums). Piedāvājuma izvēles kritērijs tika noteikts viszemākā kopējā cena (bez pievienotās vērtības nodokļa) par vienu dežuranta posteņa stundu.

Iepirkumā savu piedāvājumu iesniedza arī SIA „City security service" un SIA „KARAVĪRS". SIA „City security service" iepirkumā piedāvāja apsardzes darbnieka stundas tarifu 1,94 LVL un SIA „KARAVĪRS" 1,977 LVL.

Pasūtītājs par uzvarētāju iepirkumā atzina SIA „KFK Apsargs" (turpmāk – uzvarētājs) ar piedāvājuma viszemāko cenu 1,87 LVL.

Nepiekrītot iepirkuma rezultātiem, pieteicējas tos apstrīdēja Iepirkumu uzraudzības birojā (turpmāk – birojs), kurš ar 2011. gada 3. oktobra lēmumu Nr. 4-1.2/11-316 (turpmāk – Lēmums) atļāva pasūtītājam slēgt iepirkuma līgumu ar iepirkumā noteikto uzvarētāju.

[2] SIA „KARAVĪRS" 2011. gada 18. oktobrī Administratīvajā rajona tiesā iesniedza pieteikumu un tiesa ierosināja administratīvo lietu Nr.A420652611 par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku.

Pieteikums balstīts uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Latvijas Drošības biznesa asociācijas stundas tarifa aprēķini balstās uz Darba likumā noradītajiem darba laika nosacījumiem. Konkrētais pakalpojums vairāk tiek sniegts vakara un nakts stundās, līdz ar to likme nevar samazināties, bet gluži pretēji – tā palielināsies. Tādējādi tarifa likmes samazināšanu nevar pamatot ar sniedzamo pakalpojumu apjomu.

[2.2] Uzvarētājs apņemas nodrošināt tādu darba organizāciju, kura paredz darbinieku maiņu plkst. 24.00. No praktiskā viedokļa, tas ir pretrunā reālajām dzīves iespējām. Darbinieks, kas pabeidz maiņu plkst. 24.00, praktiski nevar ar sabiedrisko transportu nokļūt uz savu dzīvesvietu, jo ap šo laiku sabiedriskā transporta kustība tiek pārtraukta (brīvdienās transporta kustība tiek izbeigta vēl agrāk). Šāda darba organizācija ir pretrunā Darba likuma 51. panta otrajai daļai. Izdevumi par nokļūšanu uz darbu, kad neiet sabiedriskais transports, netika uzrādīti ailē „Citi izdevumi". Uzvarētāja darba organizācija, kura paredz darbinieku maiņu postenī plkst. 24.00, neatbilst sabiedriskajiem principiem, kuri paredz darbinieku maiņu plkst. 8.00. Tāpēc uzvarētāja darba organizācija tiek piedāvāta tikai stundas tarifa likmes samazināšanai.

[2.3] Saskaņā ar iepirkuma nosacījumiem, līgums tiek noslēgts uz 3 gadiem. Darbinieku formas tērps ir patērējamais priekšmets, t.i., tam ir nodiluma iezīme. Darbinieks nevar nostrādāt trīs gadus vienā kreklā, viņam līguma darbības laikā pienāksies vismaz divi krekli. Tas noteikti pieprasa papildu izdevumus, kurus uzvarētājs arī nav uzrādījis ailē „Citi izdevumi".

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2011. gada 27. decembrī saņemts pasūtītāja paskaidrojums par SIA „KARAVĪRS" pieteikumu. Pasūtītājs lūdz pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[3.1] Katrs pretendents savu komercdarbību organizē pēc saviem ieskatiem, un to apstiprina kaut vai tas, ka visu pretendentu piedāvājumi ir atšķirīgi. Tātad objektīvi nav viena absolūtā cipara, pie kura ir iespējams realizēt piedāvājumu. Pretendentiem ir atšķirīga darba organizācija, resursu pieejamība, risku līmeņi, ar kādu tie piedalās, kā arī citi aspekti, kas katru piedāvājumu padara atšķirīgu.

Pasūtītājam ir būtiski, lai nerodas šaubas vismaz par piedāvājuma izpildes normatīvajiem priekšnoteikumiem, t.sk. nodokļu maksājumiem. Savukārt citos aspektos, kuri raksturo katra pretendenta atšķirīgo komercdarbību un risku pakāpi, pasūtītāja pozicionēšanās ir piezemētāka. Ja, piemēram, pretendents optimistiski prognozē, ka tam gadīsies papildus izdevumi kādā no iespējamajām izmaksu pozīcijām, tad tas ir pretendenta risks un atbildība, jo piedāvājums būs jāizpilda. Iespējams, sadārdzinājumu uz formas tērpiem šis pretendents ietvers kādā citā iepirkumā.

[3.2] Pasūtītājs neapšauba uzvarētāja piedāvājumu kā reāli izpildāmu. Reizinot stundas likmi ar stundu skaitu, uzvarētāja piedāvājums attiecībā par "Bruto pamatalga Ls/mēnesī" ir skaidrs un pamatots, turklāt salīdzinājumā ar pieteicējām būtiski neatšķiras. Finanšu ietaupījums uzvarētājam attiecībā pret pieteicējām rodas nākamajās ailēs - „Piemaksa par darbu nakts stundās Ls/mēnesī" un „Piemaksa par darbu svētku dienās Ls/mēnesī". Uzvarētājs 2011. gada 10. jūnija vēstulē ir izskaidrojis šo pozīciju saturu.

Pozīcijā „Citas izmaksas" nav objektīvas mērauklas, atbilstoši kurai pasūtītājam vienu vai otru piedāvājumu pamatoti uzskatīt par nepieņemamu,

jo ir arī skaidrs, ka visu pretendentu komercdarbība ne sākas, ne beidzas ar šo konkrēto objektu - resursi tiek arī pārdalīti atbilstoši nepieciešamībai.

[3.3] Gan no Valsts ieņēmumu dienesta, gan Valsts darba inspekcijas vēstulēm izriet, ka uzvarētāja darbībā pārkāpumi nav konstatēti, tātad ir zināms pamats paļāvībai par korektumu saistību izpildē gan pret pasūtītāju, gan personālu, gan valsti.

[3.4] Uzvarētāja piedāvājums ietver visas nolikumā definētās prasības, kā arī piedāvājumā norādītās nodarbinātības formas un aprēķinus. Uzvarētājs norādīja arī uz citām rezervēm šā piedāvājuma izpildē, piemēram, nepieciešamības gadījumā piesaistot personālu, par kuru maksājama zemāka darba devēja Valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu likme, nekā aprēķināts piedāvājumā (24,09 %), augsta ierēķinātā uzņēmējdarbības riska nodeva, dalība citos iepirkumos un līgumos, kas ļauj resursus izlīdzināt un pārdalīt.

[4] Administratīvajā rajona tiesā 2012. gada 2. februārī saņemts biroja paskaidrojums par SIA „KARAVĪRS" pieteikumu. Birojs lūdz pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[4.1] Latvijas Drošības biznesa asociācijas minimālās stundas tarifa likmes aprēķins ir noteikts attiecībā uz apsardzes pakalpojumiem un pieņemot, ka pakalpojums tiek sniegts 24 stundas diennaktī katru dienu no 2011. gada 1. janvāra līdz 2011. gada 31. decembrim. Taču saskaņā ar iepirkuma nolikuma dežurantu pakalpojumi ir jāsniedz 24 stundas diennaktī katru dienu tikai divos objektos, bet pārējos objektos pakalpojuma sniegšanas stundu skaits diennaktī ir atšķirīgs. Tādējādi Latvijas Drošības biznesa asociācijas aprēķinātā minimālā stundas tarifa likme 1,93 LVL nav attiecināma uz konkrēto gadījumu. Tāpat minētajā aprēķinā nav ņemti vērā arī citi faktori, kas atbilstoši normatīvo aktu prasībām ļauj samazināt minimālo darba samaksas stundas likmi.

No pasūtītāja 2011. gada 15. septembra vēstules Nr. 3-12/386 ir konstatējams, ka pasūtītājs ir pārbaudījis pretendentu, t.sk. uzvarētāja, stundu tarifa likmes atbilstību normatīvo aktu prasībām un konstatējis, ka uzvarētāja piedāvātajā stundas tarifa likmē ir iekļautas visas normatīvajos aktos noteiktās piemaksas un uzvarētājam neveidojas piemaksas par darbu svētku dienās, jo darbiniekiem tiks piešķirta papildu atpūta citā nedēļas dienā.

[4.2] Lai arī uzvarētāja darba organizācija un plānotās izmaksas atšķiras no citu pretendentu darba organizācijas (maiņu grafika noteikšana), tomēr tā nav pretrunā ar normatīvajos aktos noteikto regulējumu vai iepirkuma nolikumā noteiktajām prasībām. Iespējamo Darba likuma pārkāpumu izvērtēšanas kompetence ir Valsts darba inspekcijai.

[4.3] No iepirkuma nolikuma secināms, ka pasūtītājs nav noteicis noteiktu formas tērpu veidu, līdz ar to pretendenti paši ir tiesīgi noteikt formas tērpa veidu. Uzvarētājs piedāvājumā ir norādīts, ka formas tērpi ir iegādāti vairumā, tāpēc jaunu formas tērpu iegāde nebūs nepieciešama. Turklāt katram uzņēmumam ir noteikta sava darba organizēšanas kārtība, un uzvarētājs spēj nodrošināt Darba likumam un iepirkuma nolikumam atbilstošu inventāra esību (t.sk. jaunu formas tērpu). Ailē „Citas izmaksas" pretendenti varēja iekļaut finanšu rezerves attiecībā uz neparedzētiem izdevumiem, taču uzvarētājs šādas izmaksas ir paredzējis, norādot lielākas izmaksas uzņēmējdarbības riska nodevai. Nav iemeslu apšaubīt uzvarētāja piedāvātās cenas pamatotību. Uzvarētāja piedāvājumā ir iekļautas visas ar iepirkuma līguma izpildi saistītas izmaksas, t.sk. darba alga un piemaksas, un tā piedāvājums nav uzskatāms par nepamatoti lētu.

[5] SIA „City security service" 2011. gada 9. novembrī Administratīvā rajona tiesā iesniedza pieteikumu un tiesa ierosināja administratīvo lietu Nr.A420647811 par Lēmuma atzīšanu par prettiesisku un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu par juridiskās palīdzības sniegšanu 150 LVL.

Pieteikums balstīts uz turpmāk minētajiem argumentiem.

[5.1] Iepirkuma piedāvājuma izvēles kritērijs viszemākā kopējā cena ir pretrunā Publisko iepirkuma likuma 46. panta piedāvājuma izvelēs kritērijiem, tas ir, saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums vai piedāvājums ar viszemāko cenu. Nolikuma pielikumā Nr. 2 „Tehniskā specifikācija pielikumā Nr. 1" ir norādīti vairāki objekti, dežurantu skaits, darba laiks diennaktī, dežūru skaits diennaktī, kur šī apmaksas summa par vienu posteņa stundu būtiski atšķiras, piemēram, 24 h postenī izmaksas būs augstākas, nekā 12 h postenī.

[5.2] Nolikuma 4.1.7. punktā ir noteikta obligātā prasība pēc vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polises. Ņemot vērā, ka iepirkums tiek organizēts uz 3 gadiem, var secināt, ka šāda apdrošināšanas polise būs nepieciešama arī nākamajiem gadiem, taču uzvarētājs šādas izmaksas nav iekļāvis.

[5.3] Izvērtējot iepirkuma nolikuma pielikumu Nr. 2 „Tehniskā specifikācija Nr. 1", var secināt, ka pasūtītājs sadaļā „darba laiks diennaktī „4"" ir norādījis, ka postenī, kurā ir 24 h dežūra, maiņas notiek nevis plkst. 24.00, kā to norāda uzvarētājs, bet gan 8.00 no rīta. Birojam vajadzēja konstatēt šo faktu, bet, ja pasūtītājs šādi nebija domājis, tad birojam bija jānorāda, ka pasūtītāja izstrādātā tehniskā specifikācija satur neskaidrības un tādēļ ir jāveic labojumi vai precizējumi. Birojam bija jākonstatē fakts, ka uzvarētājs ir veicis būtiskas izmaiņas tehniskās specifikācijas pielikuma Nr. 2 prasībās, tas ir, noteicis citu darba laiku objektos.

[5.4] Birojs Lēmumā veic Darba likuma normu skaidrojumu, kas neietilpst tā kompetencē, tādējādi izdarot nepamatotu secinājumu, ka veicot maiņu plkst. 24.00, divas nakts stundas no plkst. 22.00 līdz 24.00 nav uzskatāmas par nakts stundām.

[5.5] Iepirkuma nolikuma 6.2. punkts nosaka, ka finanšu piedāvājuma ietvaros nepieciešams ņemt vērā, ka piedāvājuma cenā jābūt iekļautām visām iespējamām izmaksām. Piemēram, savā ikdienas darbībā dežurants izmantos sakaru līdzekļus, kas tiks apmaksāts no uzņēmuma līdzekļiem. Tie ir papildu izdevumi. Birojs nav vērtējis apstākli, ka Darba aizsardzības likuma 15. pantā ir noteikts, ka izdevumi, kas saistīti ar nodarbināto obligātajam veselības pārbaudēm, ir jāsedz darba devējam.

[5.6] SIA „City security service" savu tiesisko interešu aizstāvībai bija spiesta apmaksāt juridiskos pakalpojumus, lai pilnvērtīgi izmantotu savas tiesības. SIA „City security service" cietusi mantiskos zaudējumus 150 LVL.

[6] Administratīvajā rajona tiesā 2012. gada 8. februārī saņemts biroja paskaidrojums par SIA „City security service" pieteikumu. Birojs lūdz pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[6.1] No lietas materiāliem nav konstatējams, ka pasūtītājs būtu noteicis, ka pretendentu civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polisei ir jābūt apmaksātai tikai no šajā iepirkumā gūtajiem ienākumiem. Civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polises esību kā obligātu apsardzes darbībā paredz arī Apsardzes darbības likuma 19. pants. Kā secināms no uzvarētāja pārstāvju paskaidrojumiem iesniegumu izskatīšanas sēdes laikā, tad vispārējās civiltiesiskās atbildības apdrošināšanas polises izmaksas ir iekļautas jau citos tā noslēgtajos līgumos. Šādas izmaksas arī uz nākamajiem gadiem var tikt iekļautas citos jau noslēgtajos vai slēdzamajos līgumos. Izmaksas, kas attiecas uz pozīciju „Citas izmaksas", ir tiešā veidā atkarīgas no pretendenta darbības principiem un katram pretendentam tās var būt atšķirīgas.

[6.2] Iepirkuma nolikuma pielikumā Nr. 2 „Tehniskā specifikācija Nr. 1" 4. sadaļā „Darba laiks diennaktī" ir norādīts attiecīgā posteņa darba laiks darbadienās, brīvdienās un svētku dienās, kā arī minētā pielikuma 5. sadaļā „Dežūru stundas diennaktī" ir norādīts, cik dežūru stundas ir katrā no posteņiem darbadienās, brīvdienās un svētku dienās. Iepirkuma nolikumā pasūtītājs nav noteicis darba organizācijas veidu, pēc kāda pretendentam ir jāvadās, nosakot maiņu skaitu, režīmu un biežumu. Pretendenti paši, pēc saviem ieskatiem un pieredzes, nosaka šim iepirkumam nepieciešamo darbinieku skaitu, darbinieku maiņu grafikus u.c. pakalpojuma sniegšanas aspektus, vienlaikus nodrošinot, lai to izvēlētais pakalpojuma sniegšanas veids atbilst normatīvo aktu un Iepirkuma nolikuma prasībām.

[6.3] Uzvarētāja pārstāvji iesniegumu izskatīšanas sēdes laikā norādīja, ka savā piedāvājumā nav norādījuši izmaksas par darbinieku veselības pārbaudēm, jo uzņēmuma darbības politika nosaka, ka pirmreizējo veselības pārbaudi veic pats darbinieks. Nav zināms, vai šis darbinieks nostrādās vairāk par gadu, ņemot vērā, ka apsardzes nozarē darbinieku rotācija ir samērā liela. Tā kā uzvarētāja darbinieki pirmreizējo veselības pārbaudi veic paši par saviem līdzekļiem, tad secināms, ka uzvarētājs ir ievērojis Darba aizsardzības likuma 15. panta nosacījumus un uzvarētājam nav izmaksas, kas būtu saistītas ar darbinieku pirmreizējo obligāto veselības pārbaudi.

[7] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pasūtītāja paskaidrojums par SIA „City security service" iesniegto pieteikumu. Pasūtītājs lūdz pieteikumu noraidīt, pamatojoties uz turpmāk norādītajiem argumentiem.

[7.1] Pieteikumā izklāstītās iebildes par nolikuma saturu pasūtītājam netika izteiktas. Turklāt, iesniedzot piedāvājumu, pieteikuma formā ikviens pretendents apliecina, ka iepirkuma prasību noteikumi, t.sk. līgums ir skaidrs un saprotams, iebildumu un pretenziju nav.

[7.2] Dažādos objektos, vērtējot tos atsevišķi, nenoliedzami var veidoties dažādas vienas stundas izmaksas (piemēram, objekti ar dienu stundām pret objektiem ar nakts stundām), bet tas nekādā veidā neliedz izrēķināt pretendentam savu vienu galīgo likmi, kuru tas tad arī norāda kā piedāvājumu un kas viņu saista visā līguma izpildes laikā. Turklāt šis konkrētais apstāklis nemaz nebija ietverts pieteicējas iesniegumā birojam, tāpēc ir atstājams bez izskatīšanas.

[7.3] Lēmumā pamatoti norādīts, ka iepirkuma nolikumā nebija prasīts, lai izmaksas par polises iegādi pretendenti obligāti „ierēķina" tieši šajā iepirkumā. Tātad pretendenti to drīkst iekļaut jebkurā citā iepirkumā vai veikt vispār ārpus publiskajiem iepirkumiem.

[7.4] Piedāvājumā saskaņā ar nolikumu jāietver tās izmaksas, kuras konkrēti ir prasītas, kā arī citas izmaksas, ko pretendents uzskata par tādām, kas tam radīsies izrietoši no konkrētā iepirkuma un ko tas uzskata par nepieciešamu identificēt kā konkrētā iepirkuma izmaksas. Pasūtītāja mērķis, definējot prasības, nav sadārdzināt piedāvājumus, uzliekot par pienākumu tieši šajā piedāvājumā iekļaut dažādas papildu izmaksas. Dažādu saistīto izmaksu ietveršana vai neietveršana līgumcenā ir atkarīga arī no konkrētā pretendenta individuālās gatavības – jau pieejamajiem resursiem, kapacitātes, komercdarbības organizēšanas izpausmēm, riska pakāpes un daudziem citiem faktoriem. Tāpēc arī dažādiem pretendentiem šajā pozīcijā ir norādītas dažādas izmaksas. Turklāt, iepirkuma uzvarētājs uzrādīja arī rezerves resursus, no kuriem būtu iespējams segt papildu izmaksas, ja tādas rastos (piem., uzņēmējdarbības riska nodeva, tāda personāla nodarbināšana, par ko maksājama zemāka nodokļa likme).

[8] Ar tiesneses 2013. gada 13. februāra lēmumu administratīvā lieta Nr. A420652611 apvienota ar lietu Nr. A420647811, un apvienotajai lietai piešķirts Nr. A420652611.

[9] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013. gada 20. septembra spriedumu pieteikums daļēji apmierināts, Lēmumu atzīstot par prettiesisku un piespriežot no atbildētāja par labu SIA „City security service" mantiskos zaudējumus 76 LVL.

Birojs un Rīgas Stradiņa universitāte par spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību.

[10] Ar Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014. gada 16. aprīļa spriedumu Administratīvās rajona tiesas 2013. gada 20. septembra spriedums atcelts un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai rajona tiesai.

Augstākā tiesa savā spriedumā vērtējusi tiesas kompetenci lietās, kur veikta cenas pamatojuma pārbaude, ņemot vērā arī Eiropas Savienības Tiesas spriedumos izdarītas atziņas līdzīgā lietā. Augstākā tiesa atzinusi, ka šādās lietās tiesai jākontrolē vienīgi tas, kā tiek ievēroti procesuālie un ar pamatojumu saistītie noteikumi, kā arī jāpārbauda faktu saturiskā precizitāte un tas, vai nav pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā un pilnvaru nepareiza izmantošana. Tātad tiesai nav kompetences iejaukties pasūtītāja novērtējuma brīvībā, bet tai ir jāpārbauda vienīgi tas, vai pasūtītāja rīcība, neveicot cenas pamatojuma pārbaudi, nav acīmredzami kļūdaina. Proti, vai pasūtītājs nav pieļāvis kļūdas novērtējuma brīvības izmantošanā. Tādēļ vispārīgi nav izslēdzams, ka šādas kontroles ietvaros tiesa var atzīt pasūtītāja kļūdu, tam nesaskatot pamatu cenas pārbaudes nepieciešamībai, bet attiecīgo pretendentu atzīstot par uzvarētāju. Tomēr tiesai principā nav jāveic tik detalizēta attiecīgā pretendenta cenas pārbaude, kāda tā varētu būt Publisko iepirkumu likuma 48. panta piemērošanas gadījumā.

Tiesai ir jākonstatē pasūtītāja pieļautās *acīmredzamās* kļūdas uzvarētāja finanšu piedāvājuma vērtējumā, kas liecina, ka par piedāvāto cenu līgumu nav iespējams izpildīt. Proti, tiesai jākonstatē, ka uzvarētāja piedāvājums ir *acīmredzami* nepamatoti lēts, kas savukārt varētu balstīt secinājumu par acīmredzamu kļūdu pasūtītāja novērtējuma brīvības izmantošanā.

[11] Pieteicējas tiesas sēdē pieteikumus uzturēja.

SIA „KARAVĪRS" kā acīmredzamo kļūdu norādīja uz to, ka pozīcijā „Citas izmaksas" nekādi izdevumi nebija norādīti, taču tādi noteikti ir un tiem ir jābūt, kaut vai, piemēram, jābūt maiņas formas tērpam. Izmaksas, kas pēc būtības jāliek pozīcijā „Citas izmaksas", nevar iekļaut pie pozīcijas „Uzņēmuma riska nodeva".

SIA „City security service" pārstāvis izteica virkni pretenziju, kas saistītas ar iepirkuma līguma izpildi, paskaidroja, ka ir acīmredzams, ka prasīts tiek apsardzes, nevis dežuranta pakalpojums. Tā kā Latvijas Drošības biznesa asociācija ir aprēķinājusi minimālo vienas stundas tarifu likmi – 1,93 LVL, bet uzvarētāja stundas tarifa likme bija 1,87 LVL, tad pasūtītājam bija acīmredzams, ka uzvarētāja piedāvājums ir nepamatoti lēts, līdz ar to pasūtītajam bija pienākums rīkoties Publisko iepirkumu likuma 48. pantā noteiktajā kārtībā. Arī apsardzes maiņa naktīs ik pēc divām stundām ir dzīvē nereāla.

[12] Rīgas Stradiņa universitātes pārstāvis pieteikumu neatzina. Papildus paskaidroja, ka nevar būt strīdi par to, ka iepirkums saistīts ar dežuranta pakalpojumiem, nevis apsardzes pakalpojumiem, kas skaidri izriet no nolikumā izvirzītajām prasībām un iepirkuma nosaukuma. Tāpēc nav korekti uz šo lietu attiecināt minimālās stundu tarifa likmes apsardzes nodrošināšanas jomā. Piedāvājumos būtisku cenu atšķirību nebija, turklāt uzvarētājs detalizēti skaidroja savu piedāvājumu, un pats uzvarētājs uzdeva precizējošus jautājumus. Nolikumā dežuranta darba organizācijas noteikumi nav paredzēti, tāpēc katrs pretendents var piedāvāt savu darba organizāciju. Citas izmaksas katram pretendentam var būt atšķirīgas. Uzvarētājs detalizēti izskaidrojis, kādā veidā izmaksas samazinās. Pasūtītājam neradās šaubas, ka par piedāvāto cenu pasūtījums ir reāli izpildāms. No šodienas skatpunkta norādāms, ka visus trīs gadus pakalpojums ir pilnībā atbilstošā kvalitātē izpildīts. Nevienā brīdī ne pasūtītājs, ne uzvarētājs nav norādījis, ka pakalpojumi tiks nodrošināti tādējādi, ka personas nakts stundās mainīsies ik pēc divām stundām.

[13] Biroja pārstāve paskaidroja, ka uz šo gadījumu apsardzes minimālās stundas tarifa likmes nav attiecināmas. Arī vēršoties birojā, pieteicēja neapstrīdēja pakalpojuma būtību – apsardze vai dežurants. Uzvarētājs skaidrojis, ka personas mainīsies plkst. 24.00, kas ļauj ietaupīt samaksu par divām stundām nakts darbā, darbs svētku dienā tiks kompensēts ar brīvdienu jebkurā citā dienā, formas tērpi jau iepriekš iegādāti vairumā. Augstākā tiesa norādījusi, ka pasūtītājam nav jāpārbauda Darba likuma normu un grāmatvedības noteikumu ievērošana.

Motīvu daļa

[14] Tiesa, izvērtējusi visu lietas dalībnieku paskaidrojumus kopsakarā ar lietas materiāliem, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms**.**

[15] Publisko iepirkumu likuma 2. pants noteic, ka šā likuma mērķis ir nodrošināt iepirkuma procedūras atklātumu, piegādātāju brīvu konkurenci, kā arī vienlīdzīgu un taisnīgu attieksmi pret tiem, valsts un pašvaldības līdzekļu efektīvu izmantošanu, maksimāli samazinot pasūtītāja risku. Likums paredz pasūtītāja tiesības noraidīt nepamatoti lētu piedāvājumu. Publisko iepirkumu likuma 48. panta pirmā daļa noteic, ja piedāvājums konkrētam publiskam būvdarbu, piegādes vai pakalpojumu līgumam ir nepamatoti lēts, pasūtītājs pirms šā piedāvājuma iespējamās noraidīšanas rakstveidā pieprasa detalizētu paskaidrojumu par būtiskajiem piedāvājuma nosacījumiem. Tātad publiskā iepirkuma procedūras mērķis ir nodrošināt cita starpā brīvu konkurenci pretendentu vidū, kā arī pasūtītājam iegūt izdevīgāko piedāvājumu, lai tiktu efektīvi izmantoti līdzekļi. Savukārt likuma 48. pants būtībā paredz automātiski neatteikties no tādiem piedāvājumiem, kuri pirmajā mirklī var šķist nenopietni, jo tajos ir pārāk zema piedāvātā cena. Pasūtītājam pirms šāda lēmuma pieņemšanas ir jānoskaidro, kā piedāvātā cena tiek pamatota. Minētais atbilst publiskā iepirkuma jēgai un mērķim, proti, gan brīvai pretendentu konkurencei, gan pasūtītāja interesēm uz izdevīgāko (tostarp lētāko) piedāvājumu (*skat. Augstākās tiesas 2013. gada 19. decembra sprieduma lietā Nr. 374/2013 7. punktu*). Pienākums pārbaudīt piedāvājuma nopietnību rodas, ja pastāv šaubas par tā uzticamību, un 48. panta galvenais mērķis ir ļaut pretendentam izmantot šo procedūru, dodot iespēju pamatot sava piedāvājuma līmeni, kas šķiet nepamatoti lēts. Ja pasūtītājam piedāvājums nešķiet nepamatoti lēts, 48. panta noteikumi nav piemērojami (*sal. Eiropas Savienības Pirmās instances tiesas 2005. gada 6. jūlija sprieduma lietā T-148/04 49. un 50. punkts*).

[16] Izskatāmajā lietā pasūtītājs nav piemērojis Publisko iepirkumu likuma 48. panta noteikumus, tādējādi pasūtītājam iepirkuma ietvaros nav radušās aizdomas par piedāvājuma nopietnību un spējām to izpildīt. Taču pieteicējas uzskata, ka piedāvājums bija acīmredzami nepamatoti lēts, un attiecībā uz uzvarētāju bija jāpiemēro Publisko iepirkumu likuma 48. panta noteikumi.

Ņemot vērā Augstākās tiesas norādes par tiesas kompetenci, vērtējot lietas, kurās veikta cenas pamatotības pārbaude, tiesa atzīst, ka izskatāmajā lietā ir strīds par to, vai pasūtītājs nav pieļāvis *acīmredzamas* kļūdas uzvarētāja finanšu piedāvājuma vērtējumā, kas liecina, ka par piedāvāto cenu līgumu nav iespējams izpildīt. Tāpat tiesa uzsver, ka tās kompetencē neietilpst detalizēta uzvarētāja piedāvātās cenas pārbaude.

[17] Iepirkuma nolikumā norādīts, ka piedāvājuma izvēles kritērijs ir viszemākā kopējā cena (bez pievienotās vērtības nodokļa) par vienu dežuranta posteņa stundu (nolikuma 7.1. punkts).

Tiesas ieskatā viens no veidiem, kā pārbaudīt, vai piedāvājums nav acīmredzami nepamatoti lēts, ir salīdzināt visu pretendentu piedāvātās cenas par vienu dežuranta posteņa stundu. Tieši šāda veida salīdzināšana izskatāmajā lietā, ievērojot tiesas kompetences robežas, varētu būt vispiemērotākā, jo katrs no pretendentiem ir izrēķinājis un piedāvājis pakalpojuma līgumcenu par vienu dežuranta posteņa stundu.

No pasūtītāja iepirkuma komisijas 2011. gada 13. jūnija protokola redzams, ka iepirkumā savus piedāvājumus iesnieguši 11 pretendenti (*lietas I. sējuma 37. lapa*):

1) SIA „Alfa-R" 1,92 LVL;
2) SIA „Alfa Security Group" RRF 1,93 LVL;
3) SIA „Bruks" 2,072 LVL;
4) SIA „KARAVĪRS" 1,977 LVL;
5) SIA „Tornis" 1,50 LVL;
6) SIA „ City Security service" 1,94 LVL;
7) SIA „Pārsla apsardze" 2,015 LVL;
8) SIA „Rīgas Apsardzes Sabiedrība" 2,02 LVL;
9) SIA „Bastions Apsardze" 2,05 LVL;
10) SIA ražošanas komercfirma „Nivios-LTD" 1,82 LVL;
11) SIA „KFK Apsargs" 1,87 LVL.

No piedāvājumiem redzams, ka par uzvarētāju lētāku cenu piedāvājuši tikai divi pretendenti – SIA „Tornis" un SIA ražošanas komercfirma „Nivios-LTD", taču tie atzīti par neatbilstošiem iepirkuma nolikuma prasībām un izslēgti no dalības iepirkumā (*lietas 1. sējuma 40., 41.lapa*).

Uzvarētājs piedāvājis kopējo cenu (bez pievienotās vērtības nodokļa) par vienu dežuranta posteņa stundu 1,87 LVL (*lietas 1. sējuma 37., 38., 81.lapa*). Aplūkojot citu pretendentu piedāvājumus, redzams, ka uzvarētājs piedāvājis viszemāko pakalpojuma cenu. Visaugstāko cenu piedāvājusi SIA „Bruks" – par vienu dežuranta posteņa stundu cena ir 2,072 LVL. Kopumā vērtējot piedāvātās cenas, tiesas ieskatā pēc divu pretendentu izslēgšanas atlikušo deviņu pretendentu piedāvātās cena neatšķiras tik būtiski, ka būtu acīmredzams, ka cena ir tik nepamatoti lēta, ka par to pakalpojumu nebūtu iespējams izpildīt. Cenu, kas ievērojami atšķiras, piedāvājusi SIA „Tronis", taču šis pretendents no iepirkuma izslēgts, nevērtējot tā finanšu piedāvājumu.

[18] Pieteicējas atsaucas uz publiski pieejamo Latvijas drošības biznesa asociācijas informāciju par aprēķinātajiem minimālajiem tarifiem nozarē, ko savā mājas lapā kā ieteikumu izvieto arī birojs.

Kaut arī šobrīd ne Latvijas Drošības biznesa asociācijas mājas lapā, ne biroja mājas lapā nav pieejama informācija par minimālajiem tarifiem par 2011. gadu, no lietas materiāliem secināms, ka pieteicējas ir atsaukušās uz šādiem tarifiem – minimālais tarifs par vienu apsardzes stundu darbiniekam pensionāram 1,87 LVL, darbiniekam izdienas pensionāram 1,90 LVL un darbiniekam 1,93 LVL.

Pieteicēju ieskatā piedāvātā cena nedrīkstēja būt zemāka par šīm aprēķinātajām stundas tarifa likmēm, pretēji ir acīmredzams, ka cena ir nepamatoti lēta.

Tiesa pieteicēju argumentam nepiekrīt.

Tiesa piekrīt, ka apsardzes nozarē aprēķinātais minimālais tarifs nav tieši attiecināms uz izskatāmo lietu, jo pasūtītājs iepērk dežuranta pakalpojumus, nevis apsardzes pakalpojumus, un tie ir atšķirīgi pakalpojumi. Ja uzvarētājs būtu piedāvājis apsardzes pakalpojumu par zemāku cenu nekā nozarē aprēķinātais minimālais tarifs, tiesas vērtējumā tas varētu būt atzīstams par pamatu pasūtītājam rīkoties Publisko iepirkumu likuma 48. panta noteiktajā kārtībā. Tajā pašā laikā tiesas vērtējumā apsardzes pakalpojuma minimālie tarifi, identificējot acīmredzami nepamatoti lēta piedāvājuma esību, ir salīdzināmi ar uzvarētāja piedāvāto stundas tarifa likmi dežuranta pakalpojumam.

[19] Pieteicēja SIA „City security service" uzstāj, ka nolikuma prasības pēc būtības norāda, ka ir nepieciešams apsardzes, nevis dežuranta pakalpojums, līdz ar to nozarē aprēķinātie minimālie tarifi ir tieši piemērojami.

Tiesa tam nepiekrīt. Pirmkārt, pieteicēja nav apstrīdējusi un pārsūdzējusi nolikumā ietvertās prasības un noteikumus, arī iepirkuma priekšmets nolikumā nepārprotami nosaukts par dežurantu pakalpojumu iepirkumu, līdz ar to ir pamats šādus iebildumus atstāt bez ievērības.

Otrkārt, salīdzinot minimālās apsardzes likmes ar uzvarētāja piedāvājumu, nav pamata apgalvojumam, ka būtu acīmredzams, ka piedāvāta nepamatoti lēta cena. Tiesas ieskatā ir saprātīgi pieņemt, ka dežuranta pakalpojumi varētu izmaksāt lētāk. Arī birojs savā lēmumā norāda, ka dežuranta pakalpojumus nav obligāti jāsniedz apsardzes firmai, dežurantam nav nepieciešami apsargam nepieciešamie sertifikāti, atļaujas un aprīkojums. Tāpat pasūtītājs paskaidro, ka būtiski samazinājis apsardzei izvirzītās prasības un izlēmis izsludināt dežurantu pakalpojumu iepirkumu. Tā kā pakalpojuma apjoms atšķiras, atšķirties var arī minimālās izmaksas par pakalpojumu.

Papildus tiesa vēlas norādīt, ka tā kā apsardzes pakalpojumus 2011. gadā darba ņēmējs pensionārs varēja veikt par 1,87 LVL stundā, nav pamata šaubām, ka par tādu pašu cenu nevarētu tikt nodrošināts dežuranta pakalpojumus, ko nodrošina darbinieki, neesot pensionāru statusā. Uzvarētājas piedāvātā cena nešķiet acīmredzami nepamatota, salīdzinot to arī ar 2011. gadā noteikto minimālo stundas tarifa likmi normāla darba laika ietvaros – 1,189 LVL. Tāpat norādāms, ka neskatoties uz to, ka komercdarbība ir vērsta uz peļņas gūšanu, nav aizliegts sniegt pakalpojumu par iespējami viszemāko cenu, par kādu vien ir iespējams konkrēto pakalpojumu izpildīt. Kā jau spriedumā norādīts iepriekš, nolikums noteic, ka izvēles kritērijs ir viszemākā kopējā cena.

[20] Pieteicējas vērš tiesas uzmanību uz to, ka uzvarētāja nav norādījusi izmaksas par dežurantu formas tērpiem, piemaksu darbiniekiem par darbu svētku dienās, un izmaksas, kas saistītas ar darbinieku maiņu naktī, izmaksas par veselības pārbaudi u.tml. Augstākā tiesa savā 2014. gada 16. aprīļa spriedumā atzinusi, ka šo apstākļu vērtējums prasa padziļinātu izpēti, kas neatbilst tiesas kompetencei gadījumā, kad pasūtītājam nav radušās šaubas par piedāvājuma pamatotību.

Papildus tiesa vēlas norādīt, ka iepirkumā, neskatoties uz Publisko iepirkumu likuma 48. panta nepiemērošanu, pasūtītāja un biroja rīcībā bija informācija par to, kādā veidā uzvarētājs organizēs darbus, lai tos paveiktu par iespējami zemāku cenu *(2011. gada 10. jūnija un 9. augusta vēstules, lietas II sējuma 50. un 61. lapa)*, piemēram, formas tērpi jau komercsabiedrībai ir nopirkti, darbinieki postenī mainīsies plkst. 24.00, lai ietaupītu izmaksas par darbu naktīs par 2 stundām katrā maiņā, diennakts dežūras nav nepieciešamas visos posteņos, darbu svētku dienā aizstāt ar brīvdienu jebkurā citā dienā, pirmreizējo veselības pārbaudi darbinieki veic uz sava rēķina, civiltiesiskās polises jau iegādātas citu iepirkumu ietvaros *(lietas I sējuma 88. lapa)* u.tml.

Tiesa piekrīt pasūtītājam un birojam, ka katrs pretendents var piedāvāt savu darba organizāciju. Tā kā tā nolikumā nav atrunāta, katram pretendentam izmaksas var atšķirties, jo to kapacitāte un komercdarbības politika var būt citāda.

Tiesai nav pamata apšaubīt pasūtītāja vērtējumu, konkrēti, ka pasūtītajam uzvarētājas piedāvājums nav šķitis tik acīmredzami lēts, ka to par piedāvāto cenu nebūtu iespējams izpildīt. Turklāt tiesas sēdē pasūtītājs norādīja, ka līgums ir izpildīts un uzvarētājs visas saistības par pielīgto cenu ir izpildījis.

[21] Tiesa, ņemot vērā spriedumā izvērtētos lietas tiesiskos un faktiskos apstākļus un izdarītos secinājumus, konstatē, ka iepirkuma ietvaros pasūtītājs nav pieļāvis acīmredzamas kļūdas SIA „KFK Apsargs" finanšu piedāvājuma vērtējumā, kas liecina, ka par piedāvāto cenu līgumu nav iespējams izpildīt, tādējādi pasūtītājs pamatoti nav piemērojis Publisko iepirkumu likuma 48. panta noteikumus.

[22] SIA „City security service" lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus 150 LVL.

Administratīvā procesa likuma 92. pants noteic, ka ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību. Jautājumu par personiskā un morālā kaitējuma, kā arī mantisko zaudējumu atlīdzināšanu regulē Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums.

Atbilstoši stabilai judikatūrai prasījums par atlīdzinājumu nav pastāvīgs prasījums. Persona administratīvajā tiesā var prasīt nevis vienkārši atlīdzinājumu kā tādu neatkarīgi no kaitējuma avota, bet tikai atlīdzinājumu par kaitējumu, kas nodarīts ar administratīvo aktu vai faktisko rīcību.

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 7. pants noteic, ka mantiskais zaudējums šā likuma izpratnē ir katrs mantiski novērtējams pametums, kas cietušajam radies ar iestādes prettiesiska administratīvā akta vai prettiesiskas faktiskās rīcības dēļ. Mantiskais zaudējums aptver arī izmaksas, kas saistītas ar juridisko palīdzību.

No minētā tiesiskā regulējuma secināms, ka personai ir tiesības uz mantisko zaudējumu tikai tad, ja zaudējums nodarīts ar iestādes **prettiesisku** lēmumu.

Tiesa Lēmuma prettiesiskumu nav konstatējusi, līdz ar to atzīstams, ka nav pamata mantiskā kaitējuma atlīdzināšanai, un pieteikumā ietvertais prasījums šajā daļā kā nepamatots ir noraidāms.

[23] Rezumējot sprieduma [17] – [22] punktos izvērtēto un secināto, Lēmums ir atzīstams par tiesisku un pamatotu, līdz ar to pieteikums šajā daļā, kā arī daļā par mantiskā kaitējuma piedziņu ir noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251. pantu un Publisko iepirkumu likuma 85. pantu Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt SIA „City security service" un SIA „KARAVĪRS" pieteikumu par Iepirkumu uzraudzības biroja Iesniegumu izskatīšanas komisijas 2011. gada 3. oktobra lēmuma Nr.4-1.2/11-316 atzīšanu par prettiesisku un mantisko zaudējumu atlīdzināšanu SIA „City security service" par juridiskās palīdzības sniegšanu 150 LVL.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese referente	I.Putra
Tiesnese	A.Zariņa
Tiesnese	M.Romanova